

Rekomendacje Cypryjskie dotyczące oceniania włączającego

Ponad 150 uczestników reprezentujących 150 państw spotkało się podczas konferencji „Ocenianie w placówkach włączających”, zorganizowanej wspólnie przez cypryjskie Ministerstwo Edukacji i Kultury oraz Europejską Agencję ds. Rozwoju Edukacji Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami. Konferencja ta odbyła się w dniach 23 – 24 października 2008 roku w Limassol na Cyprze. Stanowiła ona zwieńczenie realizacji trzyletniego projektu Agencji, mającego za cel analizę takiej polityki i praktyki oceniania, która wspiera edukację włączającą w szkołach masowych.

Niniejszy dokument powstał w rezultacie dyskusji przeprowadzonych podczas tej konferencji; przedstawia on wspólnie wypracowane wnioski oraz zalecenia dla władz i pracowników sektora oświaty dotyczące wprowadzania takich procedur oceniania, które wspomagają proces włączenia w edukację.

Przesłanie tego dokumentu pokrywa się z przesłaniem kluczowych dokumentów międzynarodowych na temat niepełnosprawności oraz specjalnych potrzeb edukacyjnych, np. z Deklaracją z Salamanki (1994) czy też Konwencją Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ (2006).

Przedstawiciele wszystkich krajów jednogłośnie stwierdzają, co następuje ...

... Systemy oceniania, stosowane w nich procedury, metody i narzędzia są ważkim czynnikiem wspomagającym proces uczenia się wszystkich uczniów, w tym dzieci z SPE.

... System oceniania może wspomagać edukację włączającą, lub, przeciwnie, być przeszkodą na drodze do jej wprowadzenia. Wszystko wskazuje na to, że rozwój właściwych metod oceniania idzie w parze z rozwojem edukacji włączającej.

... Nie umniejszając roli wstępnej diagnozy w systemie oceniania, należy podkreślić konieczność przeniesienia akcentu z początkowego orzeczenia o potrzebie kształcenia integracyjnego/specjalnego, zwykle powiązanego z diagnozą medyczną i decyzji o przydziale środków (wydawanych zazwyczaj przez specjalistów spoza szkolnictwa powszechnego), na ocenianie bieżące, przeprowadzane przez nauczycieli i innych specjalistów, które przekłada się bezpośrednio na proces nauczania i uczenia się.

... Istnieje potrzeba wypracowania takiego systemu oceniania bieżącego, kształtującego proces uczenia się, który sprawdzałby się w szkołach masowych: należy zaopatrzyć szkoły i nauczycieli w narzędzia, dzięki którym wezmą w swoje ręce odpowiedzialność za ocenianie postępów w nauce wszystkich uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, oraz za wstępną ocenę specjalnych potrzeb uczniów bez orzeczeń.

Przedstawiciele doszli do porozumienia w następujących obszarach ...

... Przyjęta definicja *oceniania włączającego*: jest to takie podejście do oceniania we wszystkich placówkach oświatowych, które ma na celu wspomaganie procesu uczenia się wszystkich dzieci w możliwie najszerszym zakresie.

... Naczelnym celem, jakiemu służyć ma ocenianie włączające, jest to, by cały system oceniania i stosowane procedury wspomagały edukację włączającą i umożliwiały wszystkim uczniom, w szczególności zaś tym zagrożonym wykluczeniem oraz uczniom z SPE, szeroko rozumiane uczestnictwo – tak w sensie fizycznej obecności w szkole, jak i udziału w życiu społecznym i możliwości kształcenia.

... Ocenianie włączające opiera się na następujących zasadach:

- wszystkie procedury oceniania powinny mieć na celu właściwe kształtowanie procesu uczenia się i jego wspomaganie;
- uczniowie powinni mieć prawo do wpływu na procedury oceniania, którym są poddawani;

- wszyscy uczniowie powinni mieć prawo do tego, by procedury oceniania, w których uczestniczą, były wiarygodne, sprawdzone, oraz dostosowane do specjalnych potrzeb każdego z nich;
- wszystkie procedury oceniania powinny być projektowane zgodnie z zasadą uniwersalności, tak aby każdy uczeń zyskał możliwość zademonstrowania poczynionych postępów w nauce, zdobytej wiedzy i umiejętności;
- potrzeby uczniów z SPE powinny zostać wzięte pod uwagę a następnie uwzględnione zarówno w systemie oceniania, któremu podlegają wszyscy uczniowie, jak i w szczególnych zasadach oceniania w ramach kształcenia specjalnego;
- wszystkie procedury oceniania powinny się wzajemnie uzupełniać;
- wszystkie procedury oceniania powinny być konstruowane z myślą o tym, by w pełni oddać zróżnicowanie w grupie uczniów oraz je docenić poprzez określenie i dowartościowanie postępów w nauce i osiągnięć każdego ucznia;
- wszystkie procedury oceniania powinny stanowić spójną i dobrze skoordynowaną całość, służącą wspomagananiu procesu nauczania i uczenia się;
- ocenianie włączające ma także zapobiegać „szufladkowaniu” uczniów poprzez unikanie (w miarę możliwości) etykietowania oraz skupienie się na takiej praktyce nauczania i uczenia się, która wspiera edukację włączającą.

... Nowatorskie programy oceniania włączającego są przykładem dobrej praktyki oceniania służącej wszystkim uczniom.

... Ocenianie *służące* procesowi uczenia się, rozumiane jako narzędzie, dzięki któremu uczniowie mogą zastanowić się nad swoimi postępami w nauce i, poprzez wzajemne interakcje ze swoimi nauczycielami planować kolejne etapy własnej nauki, stanowi podejście, które wspomaga edukację włączającą.

Przedstawiciele przedstawili następujące rekomendacje ...

... Wszyscy uczniowie powinni być włączeni w proces oceniania swoich postępów, oraz tworzenia, wdrażania i oceny celów i programów kształcenia, oraz mieć możliwość wpływu na te procesy (indywidualny tok nauki lub podobne narzędzie).

... Rodzice powinni być zaangażowani w proces oceniania swojego dziecka i mieć wpływ na jego przebieg.

... Nauczyciele powinni posługiwać się ocenianiem służącym uczeniu się jako narzędziem wspomagającym szanse edukacyjne wszystkich uczniów. Zakłada to ustalanie wspólnie z uczniami celów, jakie mają osiągnąć (w odniesieniu do skutecznych metod nauczania właściwych dla danego ucznia), a także ustalanie celów, do których dążą sami nauczyciele. Uczniowie powinni otrzymywać informację na temat swoich postępów w nauce w formie, która odpowiada ich potrzebom i wspomaga proces uczenia się.

... Szkoły powinny wprowadzić system oceniania, który zawiera opis celów i środków, ról i zakresu odpowiedzialności za proces oceniania, a także jasno określa, w jaki sposób ocenianie służy zaspokojeniu zróżnicowanych potrzeb każdego z uczniów.

... Multidyscyplinarne zespoły oceniające, niezależnie od ich składu osobowego i profilu specjalizacji, powinny poprzez swoje działania wspomagać proces włączenia w edukację, oraz nauczanie i uczenie się każdego z uczniów.

... Polityka i procedury oceniania powinny wspomagać proces włączania w edukację i podnosić jego skuteczność, oraz wspierać współuczestnictwo w życiu szkoły wszystkich uczniów, także tych zagrożonych wykluczeniem, w szczególności zaś tych, u których stwierdzono specjalne potrzeby edukacyjne

... Rozwiązania prawne z zakresu oceniania powinny zawsze służyć skutecznemu wprowadzeniu w życie oceniania włączającego.

Limassol, Cypr, październik 2008